

ทัศนคติของนักเรียนต่อการศึกษา

เนื่องจากระบบการศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมอันหนึ่ง และโรงเรียนเป็นองค์การที่
 ภายทอวัฒนธรรมให้แก่เด็ก ระบบการศึกษาของไทยจึง เป็นสถาบันที่ถ่ายทอดค่านิยมและทัศนคติ
 ต่าง ๆ ให้กับเยาวชนไทย อันจะเป็นศูนย์กลางที่สำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศในอนาคต ในสังคม
 ไทยปัจจุบันการพัฒนาการศึกษา กำลังได้รับการปฏิรูประบอบการศึกษานานาชาติให้ทันสมัยทัดเทียมกับประเทศที่พัฒนาแล้ว
 ทั้งหลาย การปฏิรูประบอบการศึกษานี้ย่อมมีจุดมุ่งหมายในทางสร้างสรรค์ให้การศึกษามีประโยชน์แก่
 ผู้ศึกษามากที่สุด และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่การครองชีพและแก่ประเทศชาติ
 ต่อไปได้ แต่การปฏิรูปการศึกษาจะต้องมีแบบแผนและแนวทางที่แน่นอนและสอดคล้องกับลักษณะของ
 วัฒนธรรมและสังคมไทยด้วย จึงจะบรรลุจุดมุ่งหมายได้

การศึกษาทัศนคติของนักเรียนต่อการศึกษาจึง เป็น เรื่องสำคัญที่จะสามารถทราบค่านิยม
 และแนวทางการศึกษาของไทยในอนาคต และจะช่วยให้การพัฒนาการศึกษาของชาติบรรลุผลได้
 ด้วยดี

จากการศึกษาทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาทั้งสายสามัญและสาย
 อาชีวศึกษา โดยการเปรียบเทียบตามเหตุผลที่กำหนดให้พบว่ามีผู้เลือกศึกษาต่อในสายสามัญและ
 มุ่งหวังจะศึกษาต่อในชั้นอุดมศึกษาถึงร้อยละ ๒๔.๗ และจะศึกษาในสายอาชีวศึกษาร้อยละ ๒๕.๗
 (ตารางที่ ๓๓.๑) เหตุผลหรือมูลเหตุจูงใจให้นักเรียนเลือกศึกษาตามตารางต่อไปนี้

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓๑ Stanley P. Wonski, กอ สวัสดิ์พาณิชย์, การมัธยมศึกษา : การวางแผนกำลังคนและ
 การศึกษาในประเทศไทย. โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์ กรุงเทพฯ พ.ศ. ๒๕๐๕ หน้า ๑.

ตารางที่ ๔.๑ เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนในเรื่องการศึกษาระหว่างสายสามัญ
และสายอาชีวศึกษา

ความคิดเห็น	สายสามัญดีกว่า	สายอาชีวศึกษาคือดีกว่า	พอ ๆ กัน	รวม
มีอนาคตก้าวหน้า	๒๒.๓	๕.๕	๒๓.๕	๑๐๐ (๒๐๑)
มีรายได้ดี	๓๕.๓	๓๕.๕	๒๕.๕	๑๐๐ (๒๐๑)
มีเกียรติยศชื่อเสียง	๕๒.๑	๕.๕	๑๒.๕	๑๐๐ (๒๐๑)
ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ	๓๐.๕	๑๕.๕	๕๕.๓	๑๐๐ (๒๐๑)
มีโอกาสได้เรียนในชั้นสูง	๓๓.๖	๕.๕	๑๖.๕	๑๐๐ (๒๐๑)
สามารถหางานทำได้ง่าย	๕๕.๕	๓๕.๕	๑๕.๕	๑๐๐ (๒๐๑)
เรียนง่าย	๕.๕	๕๕.๑	๑๑.๕	๑๐๐ (๒๐๑)
สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยกว่า	๓๑.๓	๕๐.๖	๑๕.๕	๑๐๐ (๒๐๑)
รวม	๕๖.๕	๓๖.๑	๒๑.๕	๑๐๐ (๒๐๑)

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่าผู้ที่ตอบว่าสายสามัญดีกว่าสายอาชีวศึกษาในแง่ของการส่งเสริมให้
ผู้เรียนมีเกียรติยศชื่อเสียงในสังคมมากที่สุดถึงร้อยละ ๕๒.๑ ของจำนวนผู้ตอบทั้งหมด เหตุผลรองลงมา
ได้แก่โอกาสที่จะได้เรียนในชั้นสูงต่อไป ความก้าวหน้าในการทำงาน ความสามารถในการหางานทำ และ
มีรายได้ดี ตามลำดับ ส่วนผู้ที่เห็นว่าสายอาชีวศึกษาคือดีกว่าสายสามัญนั้นจะมีในแง่ของการเรียนง่ายกว่า

ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบระหว่างสองสายแล้วมีผู้เห็นว่าสายอาชีพศึกษาคึกกว่าถึงร้อยละ ๔๘.๑ เหตุผลรองลงมาได้แก่การสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยกว่า เป็นที่น่าสังเกตว่าเหตุผลเกี่ยวกับรายได้ทั้งสองสายการศึกษาก็ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ส่วนเหตุผลทางด้านความสามารถทำประโยชน์ให้กับประเทศชาตินั้นส่วนใหญ่จะเห็นว่ามีมากเท่า ๆ กัน

นอกจากนี้การเลือกศึกษาต่อนักเรียนยังขึ้นอยู่กับความเหมาะสมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนทราบว่า การเรียนนั้นต้องเรียนในสิ่งที่ตนชอบและถนัดจึงจะทำให้เรียนได้ผลดี

ตารางที่ ๔.๒ เหตุผลของนักเรียนและการเลือกการศึกษา

สายการศึกษาที่เลือก	ชอบเพราะมีความถนัดอยู่บ้าง	สามารถประกอบอาชีพได้ และมีรายได้ดี	เรียนง่าย	มีความก้าวหน้า	บิดามารดาอยากให้เรียน	มีประโยชน์ต่อประเทศไทยชาติ	เป็นอาชีพอิสระ	มีเกียรติยศชื่อเสียง	สามารถจะศึกษาในชั้นสูงได้	อื่น ๆ	รวม
อุดมศึกษา	๕๓.๑	๑๕.๘	๑.๘	๑๑.๘	๘.๕	๒.๓	๖.๑	๖.๑	๑.๕	๕.๘	๑๐๐ (๑๓๙)
อาชีพศึกษา	๓๘.๕	๔๐.๘	-	-	๑.๘	๓.๘	-	๑.๕	๑.๕	๑๑.๕	๑๐๐ (๕๒)

จากตารางที่ ๔.๒ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่เลือกศึกษาในสายอุดมศึกษากับกลุ่มที่เลือกศึกษาสายอาชีพศึกษาแล้วพบว่า เหตุผลจูงใจที่ทำให้นักเรียนกลุ่มที่เลือกสายอุดมศึกษาเลือกได้แก่การมีใจรักทางด้านนี้ ประกอบกับนักเรียนมีความถนัดทางด้านนั้นอยู่แล้ว เป็นเหตุผลที่สำคัญที่สุด รองลงมาคือการหางานทำได้ง่ายและมีรายได้ดี ส่วนกลุ่มที่เลือกศึกษาในสายอาชีพศึกษานั้นเหตุผลจูงใจส่วนใหญ่ได้แก่ความสามารถในการหางานทำและมีรายได้ดี เหตุผลรองลงมาคือความชอบเพราะตนมีความถนัดอยู่บ้างแล้ว ส่วนเหตุผลเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการงานนั้นไม่มีผลต่อการเลือกสำหรับสายอาชีพศึกษาเลย และเหตุผล

ในเรื่องเกียรติยศชื่อเสียง และโอกาสศึกษาชั้นสูงต่อไปก็ไม่มีความสำคัญต่อการเลือกศึกษาต่อระหว่าง
กลุ่มทั้งสองแต่อย่างใด

ตารางที่ ๔.๓ อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนที่เลือกสาขาวิชาในสายอุดมศึกษา

สาขาวิชา	จำนวน	อัตราส่วนร้อยละ
วิชาชีพ	๕๑	๓๐.๐
วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ	๑๗	๑๓.๑
สังคมศาสตร์	๑๓	๑๐.๐
มนุษยศาสตร์	๓	๒.๓
ไม่ระบุ	๖	๔.๖
รวม	๑๓๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๓ แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เลือกศึกษาสายอุดมศึกษา ส่วนใหญ่จะเลือกสาขา
วิชาชีพมากที่สุด คือมีถึงร้อยละ ๓๐.๐ ของจำนวนผู้ที่เลือกสายอุดมศึกษาทั้งหมด รองลงมาได้แก่สาขาวิชา
วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนที่เลือกสาขาวิชาในสายอาชีวศึกษา

สาขาวิชา	จำนวน	อัตราส่วนร้อยละ
ช่างก่อสร้าง	๘	๑๕.๔
ช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	๖	๑๑.๕
ช่างกลโรงงาน	๑๔	๒๖.๙
ช่างเครื่องยนต์	๗	๑๓.๕
พาณิชยกรรม	๑๒	๒๓.๑
ไม่ระบุ	๕	๙.๖
รวม	๕๒	๑๐๐.๐

สำหรับการเลือกสาขาวิชาในสายอาชีวศึกษานั้น ตามตารางที่ ๔.๔ จะเห็นว่าส่วนใหญ่ นักเรียนจะเลือกสาขาวิชาช่างกลโรงงานมากที่สุด คือมีร้อยละ ๒๖.๙ ของผู้ที่เลือกสายอาชีวศึกษาทั้งหมด รองลงมาได้แก่สาขาพาณิชยกรรม ช่างก่อสร้าง ช่างเครื่องยนต์ และช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เพื่อสนับสนุนข้อเท็จจริงนี้ ผู้เขียนได้ศึกษาในรายละเอียดเกี่ยวกับสาขาวิชาที่กลุ่ม
ทั้งสอง เลือก ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๕ เหตุผลของนักเรียนในการเลือกเรียนสาขาวิชาระดับอุดมศึกษา

สาขาวิชา ที่เลือก	ชอบ เพราะมี ความ ถนัด อยู่บ้าง	สามารถ ประกอบ อาชีพได้ ง่ายและมี รายได้	เรียน ง่าย	มีความ ก้าวหน้า	บิดา มารดา อยากให้ เรียน	มีประ โยชน์ ต่อ ประเทศ ชาติ	เป็น อาชีพ อิสระ	มีเกียรติ ยศ ชื่อเสียง	สามารถ จะศึกษา ในชั้นสูง ได้	อื่น ๆ	รวม
วิชาชีพ	๓๕.๖	๑๔.๓	๑.๑	๑๐.๘	๑๕.๘	๒.๒	๗.๗	๒.๒	๒.๒	-	๑๐๐ (๕๑)
วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ	๕๒.๘	๒๕.๘	-	-	-	-	๕.๕	๑๑.๘	-	-	๑๐๐ (๑๗)
สังคมศาสตร์	๗๒.๘	-	-	๗.๗	-	๗.๗	-	-	-	๗.๗	๑๐๐ (๑๓)
มนุษยศาสตร์	๓๓.๓	๒๖.๗	-	-	-	-	-	-	-	-	๑๐๐ (๓)
ไม่ระบุ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๑๐๐	๑๐๐ (๒)

จากตารางที่ ๔.๕ แสดงว่ากลุ่มที่เลือกศึกษาในระดับอุดมศึกษาจะเลือกศึกษาสาขาวิชา
ต่าง ๆ กัน คือสาขาวิชาชีพซึ่งได้แก่สาขาวิชาแพทย์ บัญชี กฎหมาย ฯลฯ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ
ได้แก่ นักวิทยาศาสตร์ นักเคมี นักชีววิทยา สาขาสังคมศาสตร์ได้แก่ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ฯลฯ
และสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ได้แก่ อักษรศาสตร์ ประวัติศาสตร์ มนุษยวิทยา เป็นต้น

สำหรับ เหตุผลที่ตัดสินใจเลือกในแต่ละสาขาวิชานั้น ส่วนใหญ่จะเลือกเพราะความชอบ เนื่องจากตนเองมีความถนัดในทางนั้นอยู่บ้างแล้ว เมื่อพิจารณาระหว่างกลุ่มวิชาที่เลือก กลุ่มวิชาชีพ มีอยู่ร้อยละ ๕๕.๖ ที่เลือกเพราะความชอบและมีความถนัดอยู่บ้าง รองลงมาได้แก่โอกาสได้ก้าวหน้า ความสามารถในการทำงานทำ และรายได้ดี ตามลำดับ ส่วนความมีเกียรติยศชื่อเสียง ในสังคมและโอกาสได้ศึกษาต่อมีความสำคัญเพียงเล็กน้อย กลุ่มที่เลือกสาขาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เหตุผลที่เลือกเพราะชอบและมีความถนัดอยู่บ้าง เป็นเหตุผลที่สำคัญที่สุดถึงร้อยละ ๕๖.๕ ของผู้ที่เลือกในกลุ่มนี้ รองลงมาได้แก่โอกาสได้ทำงานซึ่งมีรายได้ดี ส่วนเหตุผลทางด้านความมีเกียรติยศ นั้นมีความสำคัญเพียงเล็กน้อย กลุ่มที่เลือกสาขาสังคมศาสตร์ เลือกเพราะชอบมีอยู่ถึงร้อยละ ๗๖.๕ ของผู้ที่เลือกในกลุ่มนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าเหตุผลในเรื่องความมีเกียรติยศชื่อเสียงและโอกาสศึกษาต่อในชั้นสูง ไม่มีความสำคัญต่อการเลือกของกลุ่มนี้ ทั้ง ๆ ที่ตามข้อเท็จจริงกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะออกมาประกอบอาชีพเป็นนักปกครอง นักบริหารในอนาคต โดยเฉพาะถ้ารับราชการและความมีเกียรติยศชื่อเสียงในสังคมก็จะตามมา แต่กลับปรากฏว่ากลุ่มนี้ไม่ได้เลือกเพราะเหตุผลดังกล่าวเลย แสดงให้เห็นว่าค่านิยมทางการศึกษาและการประกอบอาชีพของนักเรียนปัจจุบันพัฒนาไปจากเดิม คือ แทนที่จะมองความมีเกียรติยศชื่อเสียง ตลอดจนอำนาจอันเนื่องมาจากการประกอบอาชีพนั้น ๆ แต่ปัจจุบันนักเรียนก็ถึงความเหมาะสมส่วนตัว และความเจริญก้าวหน้าในการทำงานตลอดจนรายได้ เป็นสิ่งสำคัญที่สุด นับว่าเป็นเครื่องชี้ทางของสังคมไทยที่กำลังพัฒนาไปในทิศทางที่ทันสมัย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๔.๖ เหตุผลของนักเรียนในการเลือกเรียนสาขาวิชาในระดับอาชีวศึกษา

สาขาวิชาที่เลือก	ชอบ เพราะ มีความ ถนัดอยู่ บ้าง	สามารถ ทำงาน และ มี รายได้	เรียน ง่าย	บิดา มารดา ให้ เรียน	มีความ ก้าวหน้า	มีประ โยชน์ ต่อ ประเทศ ชาติ	มีอิสระ	มี เกียรติ ยศ	สามารถ ศึกษาใน ชั้นสูงต่อ ไปได้	อื่น ๆ	รวม
ช่างก่อสร้าง	๒๒.๕	๓๓.๕	-	-	-	-	-	-	-	-	๑๐๐ (๘)
ช่างไฟฟ้าและ อิเล็กทรอนิกส์	๕๐.๐	๓๓.๓	-	๑๖.๗	-	-	-	-	-	-	๑๐๐ (๖)
ช่างกลโรงงาน	๕๗.๑	๒๘.๖	-	-	-	๑๔.๓	-	-	-	-	๑๐๐ (๑๔)
ช่างเครื่องยนต์	๒๘.๖	๓๖.๕	-	-	-	-	-	-	-	-	๑๐๐ (๗)
พาณิชยกรรม	๑๖.๗	๕๕.๓	-	-	-	-	-	๘.๓	๘.๓	๘.๓	๑๐๐ (๑๒)
ไม่ระบุ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๑๐๐	๑๐๐ (๕)

จากตารางที่ ๔.๖ แสดงว่ากลุ่มที่เลือกสาขาวิชาในระดับอาชีวศึกษานั้นส่วนใหญ่จะมี
 มุมเหตุจริงใจเพราะความชอบและมีความถนัดอยู่บ้าง รองลงมาได้แก่โอกาสในการหางานทำได้ง่าย
 และรายได้ดี โดยเฉพาะกลุ่มที่เลือกสาขาวิชาช่างก่อสร้าง ช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และช่างกล
 โรงงาน ยกเว้นช่างเครื่องยนต์และพาณิชยกรรม ซึ่งสองกลุ่มหลังนี้มีมุมเหตุจริงใจทางค่านโอกาสหางาน
 ทำได้ง่ายและรายได้ดีเป็นมุมเหตุที่สำคัญที่สุด และความชอบเพราะตนมีความถนัดอยู่บ้างกลับเป็นมุมเหตุ
 รองลงมา และความมีเกียรติยศในสังคมกับโอกาสได้ศึกษาคือในชั้นสูงยังมีความสำคัญบ้างเล็กน้อย
 สำหรับกลุ่มที่เลือกวิชาพาณิชยกรรม แต่ไม่มีความสำคัญเลยสำหรับกลุ่มที่เลือกวิชาช่างกลโรงงาน

การที่นักเรียนเลือกสายอาชีพศึกษาเพราะความชอบและเพื่อประกอบอาชีพที่มีรายได้ดี ไม่ได้เลือกเพราะมูลเหตุอื่น โดยเฉพาะมูลเหตุทางด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียงและโอกาสในการได้ศึกษาต่อ แสดงว่าค่านิยมเกี่ยวกับอาชีพทางอุตสาหกรรมนั้นยังไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเท่าใดนัก กล่าวคือพวกนี้จะเห็นว่าอาชีพช่าง เป็นอาชีพที่ไม่มีเกียรติและไม่มีความก้าวหน้า เพียงแต่เป็นอาชีพที่สามารถทำรายได้ดี ดังนั้นการจะส่งเสริมให้นักเรียนสนใจศึกษาสายอาชีพศึกษา (โดยเฉพาะเกี่ยวกับสาขาช่างอุตสาหกรรม) แล้วจะต้องพยายามหาวิธีการให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนมากขึ้น ว่าอาชีพทุกอาชีพที่สุจริต เป็นอาชีพที่มีเกียรติและโดยเฉพาะในภาวะปัจจุบัน อาชีพช่างอุตสาหกรรมนับว่าเป็นสาขาที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างยิ่ง

นอกจากนี้มูลเหตุจูงใจในการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนน่าจะเนื่องมาจากปัจจัยอื่น ๆ อีก อาทิเช่น ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ความเจริญของเมือง ระยะเวลาที่ได้รับประสบการณ์จากเมือง การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว และความสามารถในการเรียนของนักเรียนก็อาจจะมีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนด้วย ซึ่งจะได้วิเคราะห์ในรายละเอียดต่อไป

๑. ภูมิสำเนาเดิม

เนื่องจากเมือง เป็นศูนย์กลางการปกครอง การเศรษฐกิจและการศึกษา ความเจริญของเมืองทำให้ระบบสังคมสลับซับซ้อน การมีชีวิตของคนในสังคมย่อมอาศัยการปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมนั้น จึงจะสามารถอยู่รอดได้ การศึกษาและการมีชีวิตในสังคมที่เจริญจึงทำให้คนมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านความคิดและการกระทำ จากการศึกษาครั้งนี้ผู้เขียนได้สันนิษฐานเอาว่านักเรียนที่ตก เป็นตัวอย่างแต่ละคนมาจากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันย่อมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยเฉพาะในเรื่องภูมิสำเนาเดิมหรือสถานที่เติบโตในวัยเด็กของนักเรียน จึงได้ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีภูมิสำเนาอยู่ในเมืองกับกลุ่มที่มีภูมิสำเนาอยู่ในต่างจังหวัด จะมีความแตกต่างในด้านความคิดเห็นอย่างไร ซึ่งในขณะเดียวกันก็เป็นการวัดว่าเมืองมีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนหรือไม่อย่างไร จากการศึกษาครั้งนี้ได้แยกนักเรียนออกเป็นสองกลุ่มตามสายการศึกษา ซึ่งจะมีจำนวนนักเรียน ๑๕๒ คน และเป็นผู้ที่มีภูมิสำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ มาตั้งแต่เกิดถึงร้อยละ ๒๕.๘ และมีภูมิสำเนาอยู่ในต่างจังหวัดร้อยละ ๗๔.๑ เมื่อพิจารณาถึงกลุ่มที่มีภูมิสำเนาในเมืองเช่นกรุงเทพมหานคร กับกลุ่มที่มีภูมิสำเนาอยู่ในต่างจังหวัดแล้ว

ตารางที่ ๔.๗ ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลำเนาเดิมของนักเรียนและการเลือกสายการ

ภูมิลำเนาเดิมของนักเรียน	สายการศึกษา		
	อุดมศึกษา	อาชีวศึกษา	รวม
กรุงเทพมหานคร	๒๘.๓	๓๑.๓	๑๐๐ (๑๒๐)
ต่างจังหวัดในเขตเทศบาล	๕๓.๓	๑๙.๗	๑๐๐ (๓๔)
ต่างจังหวัดนอกเขตเทศบาล	๓๐.๔	๒๘.๖	๑๐๐ (๒๘)
รวม	๓๑.๔ (๑๓๐)	๒๘.๖ (๕๒)	๑๐๐ (๑๘๒)

จากตารางที่ ๔.๗ แสดงว่ากลุ่มนักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเมือง (กรุงเทพฯ) ส่วนใหญ่จะเลือกศึกษาต่อในชั้นอุดมศึกษา คือมีถึงร้อยละ ๒๘.๓ และสายอาชีวศึกษามีเพียงร้อยละ ๓๑.๓ ส่วนนักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัด ส่วนใหญ่จะเลือกศึกษาต่อในสายอุดมศึกษาเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะผู้มาจากต่างจังหวัดเมื่อมาเรียนกรุงเทพฯ ก็มีความหวังสูง คือเรียนมหาวิทยาลัย และเป็นพวกที่มีความพยายามจริง ๆ จึงมาเรียนกรุงเทพฯ ได้ ส่วนพวกที่ตั้งใจจะเรียนอาชีวศึกษาคงไม่มากรุงเทพฯ เพราะมีโรงเรียนอาชีวศึกษาอยู่ในต่างจังหวัดแล้ว แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มที่มีภูมิลำเนาเดิมต่างจังหวัดในเขตเทศบาลจะเลือกสายอุดมศึกษามากกว่ากลุ่มที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัดนอกเขตเทศบาล และผู้ที่มีภูมิลำเนาในเมือง (กรุงเทพฯ) จะเลือกศึกษาต่อในสายอุดมศึกษาในอัตราส่วนที่น้อยกว่าผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัด

๒. การศึกษาของบิดา มารดา

เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันสังคมเริ่มแรกที่ถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกของครอบครัว คือบุตรและธิดา บิดามารดามีหน้าที่ให้การเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอน (socialization) ให้บุตร ธิดา เป็นพลเมืองดี มีอาชีพที่มั่นคง การศึกษาของบิดา มารดา จึงน่าจะมีส่วนช่วยสนับสนุน

ในการตัดสินใจเลือกสาขาต่อของนักเรียนด้วย เพราะผู้ที่มีการศึกษาสูงย่อมมีสายตากว้างขวาง มองเหตุการณ์ในอนาคตได้ดี และมีความคิดที่รอบคอบในการตัดสินใจดีกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาคำ

ตารางที่ ๔.๔ ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดา และการเลือกสายการศึกษาของนักเรียน

ระดับการศึกษา	สายการศึกษา		
	อุดมศึกษา	อาชีวศึกษา	รวม
ป.๗ หรือต่ำกว่า	๓๓.๖	๒๖.๘	๑๐๐ (๗๒)
ม.ศ.๓ - ม.ศ.๕	๒๙.๖	๓๐.๘	๑๐๐ (๕๖)
อาชีวศึกษา-วิทยาลัยเทคนิค	๖๐.๐	๕๐.๐	๑๐๐ (๑๕)
ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	๘๖.๘	๑๓.๐	๑๐๐ (๒๓)
อื่น ๆ	๕๖.๒	๔๓.๗	๑๐๐ (๑๖)

จากตารางที่ ๔.๔ แสดงว่านักเรียนทุกระดับการศึกษาของบิดาให้ความสำคัญสายอุดมศึกษามากกว่าสายอาชีวศึกษา และอัตราส่วนที่ให้กับอุดมศึกษานั้นไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ผู้ทุกระดับการศึกษาของบิดาระหว่างปริญญาตรีหรือสูงกว่าจะเลือกสายอุดมศึกษามากกว่าระดับอื่น เพราะว่ามีบิดาได้เรียนปริญญาที่อยากใหญ่ๆ ได้เรียนด้วย เป็นที่สังเกตว่าผู้ที่บิดามีการศึกษาระดับอาชีวศึกษาหรือเทคนิค มักจะเลือกศึกษาทางด้านอาชีวศึกษามากกว่าทุก ๆ ระดับ

นอกจากนี้ระดับการศึกษาของมารคาก็มีส่วนสัมพันธ์กับการเลือกสายการศึกษาของนักเรียนเช่นเดียวกับระดับการศึกษาของบิดา และมีความสัมพันธ์มากขึ้นในอัตราส่วนสูงความสูงของระดับการศึกษา (ดูตารางที่ ๔.๕)

ตารางที่ ๔.๕ ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของมารดา และการเลือกสายการศึกษา

ระดับการศึกษา	สายการศึกษาที่เลือก		
	อุดมศึกษา	อาชีวศึกษา	รวม
ป.๗ หรือต่ำกว่า	๒๕.๕	๓๐.๕	๑๐๐ (๑๒๘)
ม.ศ.๓ - ม.ศ.๕	๓๕.๐	๒๕.๐	๑๐๐ (๒๘)
อาชีวศึกษา - วิทยาลัยเทคนิค	๔๓.๓	๑๖.๓	๑๐๐ (๖)
ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	๔๓.๓	๑๖.๓	๑๐๐ (๖)
อื่น ๆ	๓๑.๕	๒๘.๖	๑๐๐ (๑๕)

๓. อาชีพและรายได้ของบิดา

เนื่องจากอาชีพเป็นตัวกำหนดฐานะทางสังคมอันหนึ่ง การประกอบอาชีพก่อให้เกิดเกียรติภูมิและความมั่นคง เป็นที่เคารพยกย่องของสังคม การที่บิดามารดาประกอบอาชีพที่มีรายได้สูง จะเพิ่มโอกาสในการส่งเสริมบุตรให้ได้รับการศึกษาสูง หรือต้องการให้บุตรได้ประกอบอาชีพที่ดี เช่นเดียวกับคนที่กำลังดำเนินการอยู่ ด้วยเหตุนี้ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดากับบุตรจึงน่าจะมีผลต่อการเลือกศึกษาของบุตร

ตารางที่ ๔.๑๐ ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดาและการเลือกสายการศึกษาของนักเรียน

อาชีพของบิดา	สายการศึกษาที่เลือก		
	อุดมศึกษา	อาชีวศึกษา	รวม
รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	๖๕.๓	๓๔.๗	๑๐๐ (๘๘)
บริษัทเอกชน	๓๔.๑	๖๕.๙	๑๐๐ (๖๗)
ส่วนตัว (ค้าขาย)	๓๖.๑	๖๓.๙	๑๐๐ (๘๒)
เกษตรกร	๕๐.๐	๕๐.๐	๑๐๐ (๕)
อื่น ๆ	๖๖.๗	๓๓.๓	๑๐๐ (๘)

จากตารางที่ ๔.๑๐ แสดงว่ากลุ่มที่บิดาประกอบอาชีพรับราชการ หรือของกิจการรัฐวิสาหกิจ กลุ่มที่บิดาประกอบอาชีพบริษัทเอกชน และกลุ่มที่บิดาประกอบอาชีพส่วนตัว (ค้าขาย) จะเลือกศึกษาสายอุดมศึกษามากกว่าเลือกสายอาชีวศึกษา ในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน แต่กลุ่มที่บิดาประกอบอาชีพรับราชการจะเลือกสายอาชีวศึกษาสูงกว่าพวกทำงานเอกชนและส่วนตัว ทั้งนี้เพราะพวกรับราชการฐานะการเงินไม่ดี ผู้พวกอื่นไม่ได้ พ่อแม่ไม่มีทุนส่งให้เรียนมหาวิทยาลัย ฯลฯ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเลือกสายการศึกษาของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับอาชีพของบิดาค่อนข้างมาก โดยเฉพาะผู้ที่บิดาประกอบอาชีพในเชิงเศรษฐกิจ เช่น บริษัทเอกชนและงานส่วนตัว ซึ่งได้แก่การค้าขายแล้วพวกนี้จะมีแนวโน้มทางการเงินเป็นสำคัญ จึงมุ่งหวังให้บุตรได้เรียนในสายที่จะก่อให้เกิดรายได้ สร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างอาชีพของบิดาแล้ว จะเห็นว่าผู้ที่บิดาประกอบอาชีพส่วนตัวจะเลือกศึกษาต่อสายอุดมศึกษามากกว่าผู้ที่บิดาประกอบอาชีพบริษัทเอกชนและอาชีพรับราชการ

มูลเหตุจูงใจที่ให้นักเรียนกลุ่มที่บิดาประกอบอาชีพส่วนตัว อาชีพบริษัทเอกชน และกลุ่มประกอบอาชีพรับราชการ เลือกศึกษาสายอุดมศึกษามากนั้น เนื่องจากมูลเหตุหลายประการ

ตารางที่ ๔.๑๑ ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดาและสาขาวิชาที่นักเรียนเลือกในระดับอุดมศึกษา

อาชีพ	สาขาวิชาที่เลือก					รวม
	วิชาชีพ	วิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ	สังคม ศาสตร์	มนุษย ศาสตร์	อื่น ๆ	
รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	๗๘.๑	๕.๔	๓.๑	๖.๒	๓.๑	๑๐๐ (๓๒)
บริษัทเอกชน	๗๐.๐	๑๐.๐	๑๕.๐	๕.๐	—	๑๐๐ (๒๐)
ส่วนตัว (เกษียณ)	๒๗.๑	๑๗.๑	๑๐.๔	—	๔.๓	๑๐๐ (๗๐)
เกษตรกร	๑๐๐	—	—	—	—	๑๐๐ (๒)
อื่น ๆ	๕๐.๐	—	๑๖.๗	—	๓๓.๓	๑๐๐ (๖)
รวม	๓๐.๐ (๔๑)	๑๓.๑ (๑๗)	๑๐.๐ (๑๓)	๒.๓ (๓)	๔.๖ (๖)	๑๐๐ (๑๓๐)

จากตารางที่ ๔.๑๑ แสดงว่าในกลุ่มอาชีพของบิดาทั้ง ๔ กลุ่มนี้ นักเรียนทุกกลุ่มจะเลือกศึกษาในสาขาวิชาที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลทางานเศรษฐกิจเป็นสำคัญ คือจะเลือกสาขาวิชาชีพที่ประกอบด้วย แพทย์, วิศวกร, สถาปนิก, นักบัญชี และนักกฎหมาย เป็นต้น กลุ่มที่บิดาประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจจะเลือกสาขาอาชีพที่มากที่สุด รองลงมาได้แก่ผู้ที่มีบิดาประกอบอาชีพทำงานบริษัทเอกชนและผู้ที่มีบิดาประกอบอาชีพส่วนตัว ตามลำดับ ส่วนผู้ที่มีบิดาเป็นเกษตรกรจะเลือกสาขาวิชาชีพทั้งหมด

นอกจากนี้กลุ่มที่ค่าประกอบอาชีพรับราชการ และกลุ่มที่ค่าทำงานส่วนตัว จะเลือกศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติมากเป็นอันดับรองลงมา ยกเว้นผู้ที่มีค่าประกอบอาชีพทางบริษัทเอกชนซึ่งจะเลือกศึกษาในสาขาวิชาสังคมศาสตร์มากกว่า แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีค่าประกอบอาชีพบริษัทเอกชนนั้นอาจจะเห็นสภาพการเป็นลูกจ้างของบริษัทเอกชนของบิดาแล้วจึงอยากจะเปลี่ยนรสนิยมเสียบ้าง โดยตนเองกลับมาเลือกศึกษาต่อทางสาขาสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่เปิดโอกาสให้ได้ทำงานของรัฐบาลมากที่สุด เช่น เข้ารับราชการในหน่วยงานต่าง ๆ และโอกาสในการทำงานด้านบริหารต่อไปก็มีมากกว่าสายอื่น ๆ

ตารางที่ ๔.๑๒ ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดาและสาขาวิชาที่นักเรียนเลือกในระดับอาชีวศึกษา

อาชีพ	สาขาวิชาที่เลือก						รวม
	ช่างก่อสร้าง	ช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	ช่างกลโรงงาน	ช่างเครื่องยนต์	พาณิชยกรรม	ไม่ระบุ	
รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	๕.๕	๑๑.๘	๓๕.๓	๑๑.๘	๒๓.๕	๑๑.๘	๑๐๐ (๑๗)
บริษัทเอกชน	๑๔.๓	๑๔.๓	๑๔.๓	๑๔.๓	๕๒.๘	—	๑๐๐ (๗)
ส่วนตัว (ค้าขาย)	๒๒.๗	๑๓.๖	๒๒.๗	๑๓.๖	๑๘.๒	๕.๑	๑๐๐ (๒๒)
เกษตรกร	—	—	๓๓.๓	๓๓.๓	—	๓๓.๓	๑๐๐ (๓)
อื่น ๆ	๓๓.๓	—	๓๓.๓	—	๓๓.๓	—	๑๐๐ (๓)
รวม	๑๕.๘ (๘)	๑๑.๕ (๖)	๒๖.๘ (๑๔)	๑๓.๕ (๗)	๒๓.๑ (๑๒)	๕.๖ (๕)	๑๐๐ (๕๒)

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่านักเรียนที่ค่าประกอบอาชีพทุก ๆ กลุ่มอาชีพ ส่วนใหญ่จะเลือกสาขาวิชาช่างกลโรงงานมากที่สุด รองลงมาได้แก่สาขาพาณิชยกรรม ช่างก่อสร้าง ช่างยนต์ และช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และเนื่องจากข้อมูลที่ได้รับมีน้อยมาก จึงไม่สามารถเปรียบเทียบหาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดาและการเลือกสาขาวิชาของนักเรียนที่เลือกระดับอาชีวศึกษาได้

นอกจากอาชีพของบิดาแล้ว รายได้ของครอบครัวก็เป็นปัจจัยที่สำคัญในการช่วยส่งเสริมให้บุตรได้รับการศึกษาในชั้นสูงต่อไปได้ เพราะผู้ที่มียากคือยังมีโอกาสได้เรียนในโรงเรียนที่ดี และมีมาตรฐานสูง และยังทำให้เด็กนักเรียนมีโอกาสดีในการเลือกศึกษาต่อได้อีกด้วย

ตารางที่ ๔.๑๓ ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดาและสายการศึกษาที่นักเรียนเลือก

รายได้/เดือน	สายการศึกษาที่เลือก		
	อุดมศึกษา	อาชีวศึกษา	รวม
ต่ำกว่า ๕๐๐ บาท	๒๕.๐	๗๕.๐	๑๐๐ (๘)
๕๐๐ - ๑,๕๐๐	๕๗.๑	๔๒.๙	๑๐๐ (๒๘)
๑,๕๐๑ - ๔,๐๐๐	๗๕.๕	๒๔.๕	๑๐๐ (๕๓)
๔,๐๐๑ ขึ้นไป	๗๒.๗	๒๗.๓	๑๐๐ (๒๒)
ไม่ระบุ	๗๖.๐	๒๔.๐	๑๐๐ (๓๕)

จากตารางที่ ๔.๑๓ แสดงว่านักเรียนที่มีรายได้น้อยจะเลือกศึกษาในสายอุดมศึกษามากกว่านักเรียนที่มีรายได้น้อยกว่า กล่าวคือ บิดามีรายได้น้อยกว่า ๕๐๐ บาท จะเลือกศึกษาในสายอาชีวศึกษามากกว่าสายอุดมศึกษา และจะเพิ่มความสำคัญทางสายนี้มากขึ้นเรื่อย ๆ ตามจำนวนรายได้ที่สูงขึ้นของบิดา ดังเช่น กลุ่มที่มีรายได้น้อยกว่า ๕๐๐ บาท จะเลือกศึกษาสายอุดมศึกษาเพียงร้อยละ

๒๕.๐ กลุ่มที่มีรายได้อาจได้ ๕๐๐ - ๑,๕๐๐ เลือกสายอุดมศึกษาร้อยละ ๕๗.๑ และกลุ่มที่มีรายได้อาจได้ ๑,๕๐๑ - ๔,๐๐๐ บาท เลือกสายอุดมศึกษาร้อยละ ๗๕.๕ ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางด้านการรายได้ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาของนักเรียน และการเลือกศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับรายได้ของครอบครัว กล่าวคือ ถ้าครอบครัวมีรายได้สูงนักเรียนจะเลือกเรียนในชั้นสูงเช่นระดับอุดมศึกษามากขึ้นตามลำดับไปด้วย

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่าผู้ที่มีรายได้สูงจะเลือกสายการศึกษาแตกต่างกัน และผู้ที่มีรายได้สูงมักจะเลือกศึกษาสายอุดมศึกษา ส่วนพวกที่มีรายได้น้อยจะเลือกสายอาชีวศึกษา ทั้งนี้เพราะว่าผู้ที่มีรายได้น้อยไม่สามารถจะส่งให้เรียนในระดับอุดมศึกษาได้ เพราะสิ้นเปลืองมาก ฯลฯ

๔. ความสามารถในการเรียน

การเลือกสายการศึกษาของนักเรียนย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถและความถนัดในเชิงวิชาการ การศึกษาวิชาที่นักเรียนชอบมาก หรือชอบน้อยจะช่วยให้ทราบว่านักเรียนได้เลือกศึกษาตามความเป็นจริงหรือไม่ ซึ่งจะสามารถทดสอบข้อมูลทั้งหมดความีความถูกต้องแม่นยำตามความเป็นจริงและเชื่อถือได้

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๔.๑๔ ความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่ทาคะแนนโคกที่สุดกับการเลือกสายการศึกษา

สาขาวิชาที่โคกคะแนน	สายการศึกษาที่เลือก		
	อุดมศึกษา	อาชีวศึกษา	รวม
คณิตศาสตร์	๘๓.๕	๑๒.๕	๑๐๐ (๗๒)
วิทยาศาสตร์	๘๖.๔	๑๓.๖	๑๐๐ (๖๖)
ศิลปศึกษา	๓๐.๐	๗๐.๐	๑๐๐ (๖๐)
ภาษาอังกฤษ	๗๐.๐	๓๐.๐	๑๐๐ (๖๐)
ภาษาไทย	๕๕.๖	๔๔.๔	๑๐๐ (๕)
สังคมศึกษา	๕๗.๑	๔๒.๙	๑๐๐ (๖๔)
อื่น ๆ	๒๓.๖	๓๖.๔	๑๐๐ (๑๑)

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (ม.๓.๓) ซึ่งถือว่าเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างการเลือกสายการศึกษา กล่าวคือ ระบบการศึกษาหลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (ม.๓.๓) กระทรวงศึกษาได้แบ่งออกเป็นสองสาย คือ สายมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมุ่งเพื่อให้เด็กเรียนได้เข้าศึกษาต่อไปชั้นอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัย และสายนี้ได้วางหลักสูตรการศึกษาเอาไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อให้ผู้ที่มีความสามารถด้านต่าง ๆ ได้เข้าศึกษาต่อสาขาต่าง ๆ ในระดับอุดมศึกษาได้ แต่โดยที่การศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นจำเป็นต้องมีความรู้ในวิชาหลักสามัญดี จึงจะสามารถเข้าศึกษาต่อได้ วิชาหลักสามัญทั่ว ๆ ไปของสายนี้คือ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ส่วนการศึกษาในสายอาชีพนั้น เนื่องจากการศึกษาในสายนี้มุ่งเพื่อให้เด็กเรียนเกิดความรู้ ความชำนาญในวิชาชีพและสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ดังนั้นความสามารถในวิชาสามัญทั่วไปจึง

ไม่เป็นอุปสรรคที่สำคัญ ส่วนใหญ่การศึกษาในสายนี้วิชาสังคมศึกษาและศิลปะศึกษาเป็นหลักสำคัญ แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่าวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ไม่มีความสำคัญเลย แต่ในทางตรงข้ามวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสาขาวิชาที่ทางการเลือกศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีอยู่หลายสาขา แต่สาขาที่ต้องใช้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะ อาทิเช่น เรียนวิชาชีพจะต้องมีความสามารถในการวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นประการสำคัญ

จากตารางที่ ๔.๑๔ แสดงว่าการเลือกสายการศึกษาต่อของนักเรียนเป็นไปตามความเป็นจริงตามที่ไต่ถามไว้ กล่าวคือ ผู้ที่เลือกศึกษาในสายสามัญและมุ่งศึกษาชั้นมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความรู้พื้นฐานทางการเรียนในสาขาวิชา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษดี ซึ่งเป็นวิชาหลักที่สำคัญในการศึกษาในชั้นอุดมศึกษา โดยเฉพาะสาขาวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วยวิศว สถาปัตย์ นักวิทยาศาสตร์ ฯลฯ และจะเลือกสาขาทางด้านสังคมศาสตร์น้อย ส่วนผู้ที่เลือกศึกษาในสายอาชีวศึกษานั้น ส่วนใหญ่จะมีความสามารถในวิชาศิลปะศึกษา สังคมศึกษา และภาษาไทย ในขณะที่เดียวกันพวกนี้มักจะอ่อนวิชาทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนครั้งนี้เป็นการตัดสินใจเลือกตามความเป็นจริงและขอมูลเป็นที่น่าเชื่อถือได้

นอกจากนี้เพื่อสนับสนุนความถูกต้องของการเลือกศึกษาต่อของนักเรียน จึงขอเสนอตารางที่ ๔.๑๕ เพื่อวิเคราะห์ถึงความเป็นไต่ของการเลือก โดยพิจารณาถึงสาขาวิชาที่นักเรียนชอบที่สุดกับการเลือกสายการศึกษา

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๔.๑๕ ความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่ชอบมากที่สุดกับการเลือกสายการศึกษา

วิชาที่ชอบมากที่สุด	สายการศึกษา		
	อุดมศึกษา	อาชีวศึกษา	รวม
คณิตศาสตร์	๘๖.๕	๑๓.๑	๑๐๐.๐ (๖)
วิทยาศาสตร์	๗๕.๒	๒๐.๘	๑๐๐.๐ (๔๔)
ศิลปะศึกษา	๑๘.๒	๘๑.๘	๑๐๐.๐ (๑๑)
ภาษาอังกฤษ	๗๖.๕	๒๔.๖	๑๐๐.๐ (๒๑)
ภาษาไทย	๕๐.๐	๕๐.๐	๑๐๐.๐ (๕)
สังคมศึกษา	๒๐.๗	๗๙.๓	๑๐๐.๐ (๒๔)
อื่น ๆ และไม่รู้	๓๗.๕	๖๒.๕	๑๐๐.๐ (๘)

จากตารางที่ ๔.๑๕ แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ต้องการเลือกศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาส่วนใหญ่ จะชอบสาขาวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ตามลำดับ ซึ่งสาขาวิชาดังกล่าวถือว่าเป็นหลักสำคัญในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาต่อไป ส่วนพวกที่เลือกสายอาชีวศึกษานั้น ส่วนใหญ่ชอบในวิชาศิลปะศึกษา ภาษาไทย สังคมศึกษา เป็นต้น และถือว่าเป็นหลักสำคัญสำหรับการศึกษาในสายอาชีวศึกษาค้น จากข้อเท็จจริงดังกล่าวจะเห็นว่า การเลือกศึกษาต่อของนักเรียนเป็นไปตามความเป็นจริง และตรงกับข้อเท็จจริงที่ว่าผู้ที่เรียนในระดั ม.ศ.๔ - ๕ หรือมหาวิทยาลัยจะต้องเก่งทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ส่วนพวกที่อ่อนจะเข้าศึกษาในสายอาชีวศึกษา และสายอาชีวศึกษาส่วนใหญ่

ก็มักจะใช้ฝีมือเป็นหลักในการศึกษา ฉะนั้น การที่นักเรียนเลือกสายอาชีพก็พิจารณาจากวิชาทางคำนวณที่มากที่สุด ก็คือถือว่าเป็นลักษณะที่เป็นไปตามข้อเท็จจริง ผู้เขียนจึงเชื่อว่าการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนจึงเป็นการเลือกตามความเป็นจริงและน่าเชื่อถือได้

ตารางที่ ๔.๑๖ ความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่ชอบมากที่สุดกับสาขาวิชาที่เลือกในระดับอุดมศึกษา

วิชาที่ชอบมากที่สุด	สาขาวิชาที่เลือก					รวม
	วิชาชีพ	วิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ	สังคม ศาสตร์	มนุษย ศาสตร์	อื่น ๆ	
คณิตศาสตร์	๗๕.๕	๑๑.๓	๕.๗	—	๗.๕	๑๐๐.๐ (๕๓)
วิทยาศาสตร์	๗๓.๗	๑๕.๘	๕.๓	๒.๖	๒.๖	๑๐๐.๐ (๓๘)
ศิลปะศึกษา	—	๕๐.๐	—	๕๐.๐	—	๑๐๐.๐ (๒)
ภาษาอังกฤษ	๗๖.๗	๑๘.๒	๓๒.๘	๘.๑	—	๑๐๐.๐ (๑๕)
ภาษาไทย	๕๐.๐	๕๐.๐	—	—	—	๑๐๐.๐ (๒)
สังคมศึกษา	๒๘.๗	๕.๘	๒๓.๕	—	๔.๕	๑๐๐.๐ (๑๗)
อื่น ๆ และไม่ระบุ	๑๐๐.๐	—	—	—	—	๑๐๐.๐ (๓)

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาตามสาขาวิชาที่นักเรียนเลือกศึกษาในระดับอุดมศึกษากับวิชาที่นักเรียนชอบ (ตามตารางที่ ๔.๑๖) แล้วจะเห็นว่าผู้ที่ชอบวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ จะเลือกศึกษาวิชาชีพมากที่สุด เพราะวิชาชีพประกอบด้วยแขนงวิชาที่ต้องใช้วิชาคณิตศาสตร์

วิทยาศาสตร์ เป็นหลักในการศึกษา อาทิเช่น วิศวกรรมศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ วิทยาศาสตร์
 หนักบัญชี ฯลฯ ผู้ที่ชอบวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เลือกสาขาวิชาในระดับรองลงมาได้แก่วิชา
 วิทยาศาสตร์ธรรมชาติและสังคมศาสตร์ ส่วนผู้ที่ชอบวิชาสังคมศึกษานั้นก็ยังคงเลือกวิชาที่มากที่สุดด้วย
 แต่รองลงมาเลือกวิชาทางสังคมศาสตร์ สำหรับผู้ที่ชอบวิชาศิลปศึกษาและภาษาไทยนั้น ข้อมูลมีอยู่
 น้อยมาก ไม่อาจจะนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบได้

ตารางที่ ๔.๑๗ ความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่ชอบมากที่สุดกับสาขาวิชาที่เลือกในระดับอาชีวศึกษา

วิชาที่ชอบมากที่สุด	สาขาวิชาที่เลือก						รวม
	ช่าง ก่อสร้าง	ช่างไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์	ช่างกล โรงงาน	ช่างเครื่อง ยนต์	พาณิชย การ	ไม่ระบุ	
คณิตศาสตร์	—	๒๕.๐	๒๕.๐	๓๗.๕	—	๑๒.๕	๑๐๐.๐ (๘)
วิทยาศาสตร์	๒๐.๐	๒๐.๐	๕๐.๐	๑๐.๐	—	—	๑๐๐.๐ (๑๐)
ศิลปศึกษา	๓๓.๓	—	๕๕.๕	—	๑๑.๑	๑๑.๑	๑๐๐.๐ (๕)
ภาษาอังกฤษ	๑๖.๗	๑๖.๗	๑๖.๗	—	๕๐.๐	—	๑๐๐.๐ (๖)
ภาษาไทย	—	—	๓๓.๓	—	๓๓.๓	๓๓.๓	๑๐๐.๐ (๓)
สังคมศึกษา	๑๘.๒	๕.๑	๕.๑	๑๘.๒	๕๕.๕	—	๑๐๐.๐ (๑๑)
อื่น ๆ	—	—	—	๒๐.๐	๒๐.๐	๕๐.๐	๑๐๐.๐ (๕)

จากตารางที่ ๔.๑๓ จะเห็นว่านักเรียนที่เลือกศึกษาในระดับอาชีวศึกษาส่วนใหญ่จะชอบวิชาสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ ศิลปศึกษา คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย ตามลำดับ ซึ่งตรงกับข้อเท็จจริงตามที่ได้คาดคิดไว้ แสดงว่านักเรียนได้เลือกศึกษาต่อตามความเป็นจริง ส่วนการเลือกสาขาวิชาต่างๆ นั้น เมื่อพิจารณาตามวิชาที่ชอบมากที่สุดแล้ว พบว่าผู้ที่ชอบวิชาคณิตศาสตร์จะเลือกช่างเครื่องยนต์มากที่สุด ผู้ที่ชอบวิชาวิทยาศาสตร์และวิชาศิลปศึกษา จะเลือกช่างกลโรงงานมากที่สุด ผู้ที่ชอบวิชาสังคมศึกษาจะเลือกสาขาพาณิชยกรรมมากที่สุด

ตารางที่ ๔.๑๔ ความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่ชอบน้อยที่สุดกับสาขาวิชาที่เลือกในระดับอุดมศึกษา

วิชาที่ชอบน้อยที่สุด	สาขาวิชาที่เลือก					รวม
	วิชาชีพ	วิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ	สังคม ศาสตร์	มนุษย ศาสตร์	อื่น ๆ	
คณิตศาสตร์	๓๕.๐	๖.๖	๑๖.๕	—	๖.๖	๑๐๐.๐ (๑๖)
วิทยาศาสตร์	—	๓๓.๓	๓๓.๓	๓๓.๓	—	๑๐๐.๐ (๓)
ศิลปศึกษา	๓๖.๕	๑๕.๕	๓.๗	๓.๗	๓.๕	๑๐๐.๐ (๒๗)
ภาษาอังกฤษ	๓๓.๐	๗.๗	๑๑.๕	—	๗.๗	๑๐๐.๐ (๒๖)
ภาษาไทย	๓๕.๐	๑๖.๗	๑๓.๓	—	—	๑๐๐.๐ (๓๐)
สังคมศึกษา	๓๖.๖	๑๖.๗	๕.๕	๕.๕	—	๑๐๐.๐ (๑๔)
อื่น ๆ	๓๖.๐	๑๐.๐	๑๐.๐	—	๑๐.๐	๑๐๐.๐ (๑๐)

เมื่อพิจารณาถึงความสมเหตุสมผลในการเลือกศึกษาต่อของนักเรียน โดยพิจารณาจาก สาขาวิชาที่ใฝ่ใจและวิชาที่ชอบมากที่สุดคงได้กล่าวแล้ว (ตามตารางที่ ๔.๑๖ - ๔.๑๗) เพื่อเป็นการ ยืนยันถึงความเที่ยงตรงของข้อมูลที่ได้ จึงเสนอตารางที่ ๔.๑๘ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่ ชอบน้อยที่สุด และสาขาวิชาที่นักเรียนเลือกในระดับอุดมศึกษา ซึ่งปรากฏว่าวิชาที่นักเรียนกลุ่มที่เลือก ศึกษาในระดับอุดมศึกษาชอบน้อยที่สุดได้แก่วิชาภาษาไทย ศิลปศึกษา ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษา ตามลำดับ แต่การเลือกสาขาวิชาเพื่อศึกษาต่อของนักเรียนกลุ่มนี้ ผู้ชอบวิชาคณิตศาสตร์น้อยที่สุดซึ่งมี เพียงร้อยละ ๑๒.๓ ของผู้ที่เลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา และจะเลือกสาขาวิชาที่มากที่สุดถึงร้อยละ ๗๕.๐ ของผู้ชอบวิชาคณิตศาสตร์น้อยที่สุด รองลงมาได้แก่สาขาวิชาสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ตามลำดับ ผู้ที่ชอบวิชาศิลปะศึกษาน้อยที่สุด ซึ่งมีอยู่ร้อยละ ๒๐.๗ จะเลือกศึกษาวิชาที่มากที่สุดถึงร้อยละ ๗๐.๘ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติร้อยละ ๑๔.๘ และสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ร้อยละ ๓.๗ ตามลำดับ ผู้ที่ชอบวิชาภาษาอังกฤษน้อยที่สุดมีอยู่ร้อยละ ๒๐.๐ จะเลือกสาขาวิชาที่ร้อยละ ๗๖.๑

สำหรับผู้ที่ชอบวิชาภาษาไทยน้อยที่สุด ซึ่งมีถึงร้อยละ ๒๓.๗ จะเลือกสาขาวิชาที่ร้อยละ ๗๐.๐ ของผู้ชอบวิชาภาษาไทยน้อยที่สุด และผู้ที่ชอบวิชาสังคมศึกษาน้อยที่สุด ซึ่งมีอยู่ร้อยละ ๑๓.๘ จะเลือกวิชาที่ร้อยละ ๗๖.๒ ของผู้ชอบวิชาสังคมศึกษาน้อยที่สุด เป็นที่สังเกตว่าถึงแม้พวกนักเรียน กลุ่มที่เลือกศึกษาในระดับอุดมศึกษาจะชอบวิชาดังกล่าวน้อยก็ตาม แต่ยังคงเลือกวิชาที่มากเป็น อันดับหนึ่งอยู่ ทั้งนี้เนื่องจากสาขาวิชาที่นักเรียนกลุ่มนี้ชอบน้อยที่สุดนั้นเป็นวิชาที่มีส่วนสำคัญต่อการศึกษา ในชั้นสูง เช่นเดียวกัน

และในทำนองเดียวกันสำหรับผู้เลือกศึกษาในสายอาชีวศึกษา ตามตารางที่ ๔.๑๘ จะชอบ วิชาภาษาอังกฤษน้อยที่สุด คือร้อยละ ๒๕.๑ รองลงมาได้แก่วิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งแสดงว่าผู้ที่เลือกศึกษา ในสายอาชีวศึกษานี้ก็จะไม่ชอบหรืออ่อนทางด้านคำนวณ ตรงตามข้อเท็จจริงของหลักสูตรการศึกษาที่ กำหนดไว้

ตารางที่ ๔.๑๘ ความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่ขออน้อยที่สุดกับสาขาวิชาที่เลือกในระดับอาชีวศึกษา

วิชาที่ขออน้อยที่สุด	สาขาวิชาที่เลือก						
	ช่างก่อสร้าง	ช่างไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์	ช่างกล โรงงาน	ช่าง เครื่องยนค	พาณิชย การ	ไม่ระบุ	รวม
คณิตศาสตร์	๑๗.๖	—	๔๑.๖	๕.๘	๓๕.๓	—	๑๐๐.๐ (๑๗)
วิทยาศาสตร์	๓๓.๓	—	—	—	๖๖.๗	—	๑๐๐.๐ (๓)
ศิลปะศึกษา	—	๑๖.๗	๑๖.๗	—	๓๓.๓	๓๓.๓	๑๐๐.๐ (๖)
ภาษาอังกฤษ	๒๒.๖	๒๒.๖	๒๒.๖	๑๖.๗	๑๑.๑	๕.๕	๑๐๐.๐ (๑๘)
ภาษาไทย	—	—	๖๖.๗	๓๓.๓	—	—	๑๐๐.๐ (๓)
สังคมศึกษา	—	—	—	๕๐.๐	—	๕๐.๐	๑๐๐.๐ (๒)
อื่น ๆ	—	๓๓.๓	—	๓๓.๓	—	๓๓.๓	๑๐๐.๐ (๓)

ตารางที่ ๔.๒๔ ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ของปีที่ผ่านมากับการเลือกสายการศึกษา

คะแนน	สายการศึกษา		
	อุดมศึกษา	อาชีวศึกษา	รวม
๕๐ - ๖๐	๕๐.๐๐	๒๐.๐๐	๑๐๐ (๕๕)
๖๑ - ๘๐	๘๐.๘	๑๙.๒๐	๑๐๐ (๙๕)
๘๑ ขึ้นไป	๕๐.๖	๕.๔	๑๐๐ (๗๒)
ไม่ระบุ	๕๐.๐	๕๐.๐	๑๐๐ (๖)
รวม	๗๖.๘ (๑๓๐)	๒๔.๖ (๕๒)	๑๐๐ (๑๘๒)

การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนนอกจากจะเป็นเหตุผลทางสถานภาพแวดล้อมทางสังคมแล้ว ความสามารถเฉพาะตัวหรือความถนัดของแต่ละบุคคลก็เป็นส่วนหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อได้ จากตารางที่ ๔.๒๔ แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์ต่อการเลือกสายการศึกษามากอย่างเด่นชัด โดยผู้ที่มีความสามารถในการเรียนสูง จะเลือกศึกษาในสายอุดมศึกษามากกว่าสายอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้นตามความสูงต่ำของคะแนน (เปอร์เซ็นต์) ที่สอบได้ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มคะแนนที่สอบได้ของปีการศึกษาที่ผ่านมาจะพบว่ากลุ่มที่มีคะแนนระหว่าง ๕๐ - ๖๐ จะเลือกศึกษาในสายอาชีวศึกษามากกว่าสายอุดมศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนประเมินตัวเองได้ว่าไม่สามารถจะศึกษาในชั้นอุดมศึกษาได้ จึงหันมาเลือกสายอาชีวศึกษาแทน กลุ่มที่มีคะแนนระหว่าง ๖๑ - ๘๐ เปอร์เซนต์ จะเลือกศึกษาในสายอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพราะนักเรียนพวกนี้สามารถประเมินค่าความสามารถของตนเองได้ ประกอบกับความมุ่งหวังของครอบครัวและของตนเองที่มีต่อการเลือกสายอุดมศึกษาอยู่ด้วย และปรากฏว่ามากกว่าที่เลือกศึกษาในสายอาชีวศึกษา

สำหรับกลุ่มที่มีคะแนนตั้งแต่ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป จะเลือกศึกษาในสายอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้นอีก ซึ่งแสดงว่าการเลือกสายการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนหรือความสามารถในการเรียนของนักเรียนด้วย กล่าวคือถ้าผลการเรียนสูงจะเลือกสายอุดมศึกษามากกว่าสายอาชีวศึกษา

ตารางที่ ๔.๒๑ ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนกับสาขาวิชาที่เลือกในสายอุดมศึกษา

ผลการเรียน %	สาขาวิชาที่เลือก					รวม
	วิชาชีพ	วิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ	สังคม ศาสตร์	มนุษย ศาสตร์	อื่น ๆ	
๘๐ - ๒๐	๔๓.๓	—	๑๑.๑	—	๕.๖	๑๐๐ (๑๔)
๒๐ - ๕๐	๒๒.๒	๑๕.๑	๑๒.๕	๓.๓	๒.๕	๑๐๐ (๒๐)
๕๐ ขึ้นไป	๓๒.๔	๑๓.๖	๓.๕	—	๒.๕	๑๐๐ (๒๕)
ไม่ระบุ	๒๒.๓	—	—	—	๓๓.๓	๑๐๐ (๓)
รวม	๓๐.๐ (๕๑)	๑๓.๑ (๑๓)	๑๐.๐ (๑๓)	๒.๓ (๓)	๕.๖ (๖)	๑๐๐ (๑๓๐)

เมื่อพิจารณาผลการเรียนกับสาขาวิชาที่นักเรียนเลือก ตามตารางที่ ๔.๒๑ แสดงว่าผู้ที่เลือกศึกษาในสายอุดมศึกษา กลุ่มที่มีคะแนนระหว่าง ๒๐ - ๕๐ % และกลุ่มที่มีคะแนนตั้งแต่ ๕๐ % ขึ้นไป จะเลือกศึกษาในสาขาวิชาชีพ (อันประกอบด้วยสาขาวิศวกรรมศาสตร์ แพทย์ นักบัญชี นักกฎหมาย และนักธุรกิจ เป็นต้น) มากที่สุด รองลงมาได้แก่สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (อันประกอบด้วย การศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ อาทิ เกม ชีววิทยา ฯลฯ) แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มที่มีคะแนนระหว่าง ๕๐ - ๒๐ % จะเลือกสาขาวิชาที่มากที่สุด คือมีถึงร้อยละ ๔๓.๓ รองลงมาได้แก่ วิชาสังคมศาสตร์ ซึ่งแทนที่กลุ่มนี้จะเลือกทางสาขาวิชาสังคมศาสตร์มากที่สุด

ตารางที่ ๔.๒๒ ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนกับสาขาวิชาที่เลือกในสาขาชีวิตศึกษา

ผลการเรียน	สาขาวิชาที่เลือก						รวม
	ช่างก่อสร้าง	ช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	ช่างกลโรงงาน	ช่างเครื่องยนต์	พาณิชย์การ	อื่น ๆ ไม่ระบุ	
๕๐ - ๒๐	๑๔.๕	๓.๘	๒๕.๘	๑๑.๑	๒๕.๘	๑๑.๐	๑๐๐ (๒๗)
๒๐ - ๘๐	๑๐.๕	๑๕.๘	๓๑.๖	๑๕.๘	๒๑.๐	๕.๓	๑๐๐ (๑๘)
๘๐ ขึ้นไป	๓๓.๓	-	๓๓.๓	-	-	๓๓.๓	๑๐๐ (๓)
ไม่ระบุ	-	๓๓.๓	-	๓๓.๓	๓๓.๓	-	๑๐๐ (๓)
รวม	๑๕.๘ (๘)	๑๑.๕ (๖)	๒๖.๘ (๑๘)	๑๓.๕ (๙)	๒๓.๑ (๑๖)	๕.๖ (๕)	๑๐๐ (๕๖)

จากตารางที่ ๔.๒๒ แสดงว่าผู้ที่มีผลการเรียนที่เลือกศึกษาในสาขาชีวิตศึกษานั้นจะมีจำนวนน้อยมาก และไม่แตกต่างกันระหว่างการเลือกสาขาวิชาที่จะเรียน โดยเฉพาะกลุ่มที่มีผลการเรียนตั้งแต่ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป

ส่วนใหญ่ของผู้ที่มีผลการเรียนต่ำ (๕๐ - ๒๐) และปานกลาง (๒๐ - ๘๐%) จะเลือกเรียนในสาขาชีวิตศึกษาและมีความแตกต่างกันอย่างเห็นเด่นชัดระหว่างสาขาวิชาที่เลือก สำหรับกลุ่มที่มีผลการเรียนระหว่าง ๕๐ - ๒๐% จะเลือกเรียนในสาขาวิชาช่างกลโรงงาน พาณิชยกรรม ช่างก่อสร้าง ช่างเครื่องยนต์ และช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับ

ส่วนกลุ่มที่มีผลการเรียนระหว่าง ๒๐ - ๘๐% ส่วนใหญ่จะเลือกเรียนในสาขาวิชาช่างกลโรงงานมากที่สุด รองลงมาได้แก่สาขาพาณิชยกรรม ช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ช่างเครื่องยนต์ และช่างก่อสร้าง ตามลำดับ

สรุป การเลือกศึกษาคณะของนักเรียนครั้งนี้เป็นการเลือกตามความเป็นจริง กล่าวคือ นักเรียนได้เลือกโดยการพิจารณาทัศนคติใจจากการพิจารณาสถานภาพทางครอบครัว สังคม และความสามารถในการเรียนของนักเรียน ตลอดจนค่านิยมที่มีอยู่ในตัวของนักเรียนเป็นหลักในการตัดสินใจ ซึ่งจากการศึกษาคณะครั้งนี้ปรากฏว่าส่วนใหญ่ักเรียนจะเลือกศึกษาต่อในสายสามัญ และมุ่งหวังจะศึกษาในชั้นอุดมศึกษามากกว่าสายอาชีวศึกษา และสาขาวิชาที่นักเรียนเลือกสำหรับสายอุดมศึกษาได้แก่สาขา วิชาชีพ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ และสังคมศาสตร์ ตามลำดับ ส่วนพวกที่เลือกสายอาชีวศึกษานั้นจะเลือกสาขาช่างกลโรงงานมากที่สุด รองลงมาได้แก่สาขาพาณิชยกรรมและช่างก่อสร้าง ตามลำดับ มูลเหตุจูงใจที่มีต่อการตัดสินใจเลือกของนักเรียนมีทั้งมูลเหตุทางด้านตัวของนักเรียนเอง และมูลเหตุทางด้านสังคม

มูลเหตุส่วนตัวได้แก่การที่นักเรียนได้เรียนรู้อันประสบการณ์สามารถจะกำหนดว่าสายการศึกษาใดมีคุณค่าอย่างไร ส่วนใหญ่ค่านิยมทางด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียงยังมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียน และโอกาสได้ศึกษาต่อในชั้นสูงเป็นค่านิยมรองลงมา นอกจากนี้การมีใจชอบเพราะตนเองมีความถนัดในเชิงวิชานั้น ๆ ก็เป็นมูลเหตุจูงใจให้เลือกด้วย และไม่แตกต่างกันระหว่างสายการศึกษาทั้งสอง

ส่วนปัจจัยทางด้านสังคมและสภาพแวดล้อม อาทิเช่น ภูมิฐานะทางเศรษฐกิจ ระยะเวลาที่นักเรียนได้มีประสบการณ์ในเมือง (กรุงเทพฯ) การศึกษา อาชีพและรายได้ของบิดา มารดา ก็มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกศึกษาคณะของนักเรียนด้วย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย